

УДК 657.6:336.14:006.032(100) <https://doi.org/10.31713/ve4202510>

JEL: M41, M48, H83

Зубілевич С. Я. [1, ORCID ID: 0000-0002-0522-9184],

к.е.н., професор

¹Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне

КОНСОЛІДАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ КРИЗЬ ПРИЗМУ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ОСНОВ МСФЗ ТА МСБОДС

У статті проведений аналіз впливу низки сучасних концепцій фінансової звітності на методику консолідації фінансової звітності в приватному та державному секторах. Розглянута сутність складу групи як єдиної економічної одиниці відповідно до Концептуальних основ фінансової звітності за МСФЗ та МСБОДС та її межі на підставі концепцій суб'єкта звітування, превалювання суті над формою, контролю де-факто, агентських відносин. Здійснено порівняння трикомпонентної моделі контролю де-факто за МСФЗ та МСБОДС. Проведений аналіз ознак контролю та засобів його реалізації на підставі Типового статуту унітарного державного підприємства. При цьому розрізнено права захисту та суттєві права контролюючого суб'єкта. Запропонована модель консолідації фінансової звітності державного сектору на рівні держави на підставі МСБОДС. Це потребуватиме переходу з НП(С)БОДС і запровадження МСФЗ для всіх державних підприємств. Рішення про застосування МСФЗ для всіх державних підприємств в Україні вже прийнято.

Ключові слова: суб'єкт звітування; Концептуальна основа фінансової звітності; економічна одиниця; периметр консолідації; МСФЗ; МСБОДС; контроль де факто та контроль де юре; консолідована фінансова звітність.

Актуальність теми. Глобалізація економіки викликала необхідність різноманітних об'єднань суб'єктів як приватного, так і державного секторів, консолідації фінансової звітності на різних рівнях таких об'єднань. Без консолідованої фінансової звітності користувачі, в першу чергу власники та постачальники позикового капіталу, регулятори та інші заінтересовані сторони отримували б фрагментарну та потенційно оманливу картину фінансової ситуації учасників групи.

В державному секторі особливе значення має консолідація фінансової звітності, яка відбувається послідовно на рівні

центральної влади та держави в цілому, яка повинна була б надавати цілісний погляд, поєднуючи дані головних розпорядників бюджетних коштів (далі – ГРБК), державних підприємств та банків, для забезпечення можливості оцінки ефективності розпорядження наявними ресурсами та обґрунтованості їх спрямування на суспільні потреби. Якість такої фінансової звітності безпосередньо впливає на рівень реалізації публічної підзвітності Уряду, що є одним з фундаментальних принципів громадянського суспільства.

Однак сьогодні ГРБК консолідацію фінансової звітності державних підприємств, яких станом на серпень 2025 року за даними сервісу You Control налічувалося 1 568 [1] не проводять. В консолідованій фінансовій звітності ГРБК державні підприємства, що належать до сфери його управління, відображаються як фінансові інвестиції. Консолідована фінансова звітність складається за формами, передбаченими НП(С)БОДС 101, а не НП(С)БО 102 «Консолідована фінансова звітність» [2], не містить належного розкриття інформації у примітках.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З огляду на постійний моніторинг державного сектору з боку міжнародних інституцій, у дослідженні першочергово проаналізовано їхні останні напрацювання. Так, згідно з рекомендаціями Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), суб'єкти державного сектору, в сфері управління яких знаходяться державні підприємства, мають оприлюднювати агреговані звіти [3]. В аналітичному звіті зазначається, що серед країн ОЕСР спостерігається тенденція до збільшення кількості звітів, що повністю або частково охоплюють діяльність державних підприємств [4].

Рада з МСБО проаналізувала сумісність МСБОДС із принципами обліку, які застосовуються державними підприємствами при підготовці консолідованої фінансової звітності державного сектору [5]. Було підтверджено, що розбіжності між МСБОДС та їхніми аналогами в МСФЗ є мінімальними. З огляду на це, застосування національних стандартів для звітності державних підприємств із подальшою їх трансформацією для консолідації ГРБК визнано високо витратним підходом.

Альтернативний погляд пропонує Лассе Олаві Оуласвірта (Lasse Olavi Oulasvirta) [6]. На основі опитування внутрішніх користувачів він доводить, що консолідація за національними стандартами є

економнішою та прозорішою при використанні міжнародних стандартів.

В свою чергу, 15-річний досвід Казначейства Його Величності (His Majesty's Treasury) демонструє успішну практику використання для складання звітності на рівні Уряду Великобританії адаптованих МСФЗ [7].

Світовий банк оприлюднив технічну записку, у якій узагальнено досвід консолідації фінансової звітності урядів Бразилії, Грузії, Іспанії та Швейцарії. Інтегрований процес консолідації фінансової звітності та формування статистичної звітності структуровано за такими послідовними фазами: первинне налаштування згідно зі статистичною базою; технічне обслуговування та підготовча робота відповідно до стандартів обліку та статистики; консолідація фінансової звітності; складання фінансової звітності; збір та формування підсумкової статистичної звітності [8]. Подальше узагальнення міжнародного досвіду у цій сфері Світовим банком виконане на прикладі Австралії, Канади, Естонії, Франції, Нової Зеландії, Швейцарії, Великої Британії [9]. У всіх цих країнах до периметру консолідації включаються державні підприємства. Консолідація здійснюється з використанням МСБОДС, національних стандартів або адаптованих до особливостей державного сектору МСФЗ.

Наймасштабніший аналіз публікацій щодо методики консолідації фінансової звітності виконали індійські вчені С. Датт (Santosh Dutt) та М. Бансал (Manish Bansal). У своїй праці вони систематизували 325 статей, опублікованих у різних базах за період з 1990 по 2024 рік [10]. Їх дослідження дозволило виявити необхідність подальшого вивчення використання консолідованої фінансової звітності, впливу конкретних МСФЗ та фінансових криз на якість розкриття інформації та стимули для маніпуляцій у практиці консолідації.

С. І. Свірко [11] вперше серед вітчизняних науковців дослідила ознаки та умови повноважень і умов отримання вигід для визначення наявності контролю в державному секторі. Однак авторка не розрізняла захисні права та суттєві права, адже на той час діяли МСБОДС 6, 7 та 8, які втратили чинність в січні 2015 року.

Вітчизняні вчені П. О. Куцик, В. О. Шевчук, С. І. Головацька [12] провели критичний аналіз нормативно-правових чинників консолідації фінансової звітності в Україні в обох секторах економіки.

Однак автори не розглядали концепцію контролю з урахуванням превалювання суті над формою, а керувалися положеннями чинного на той час Господарського кодексу України.

Л. Г. Ловінська [13] вважає, що для успішного впровадження консолідованої фінансової звітності Уряду необхідно розробити чітку дорожню карту та узгодити практичні рішення щодо: визначення рівня та периметра консолідації фінансової звітності; інституційної відповідальності (призначення органу, відповідального за адміністрування звітності); етапності (формування послідовного плану реалізації реформи з конкретними термінами).

Ю. Б. Слободяник робить висновок, що наразі консолідована фінансова звітність на рівні держави поки що є розгалуженою і не розкриває повну інформацію про фінансовий стан і результати діяльності уряду, що суперечить вимогам стандартів і кращим практикам [14, С. 39].

Мета дослідження полягає в аналізі чинної практики консолідації фінансової звітності України на рівні держави, її відповідності концептуальним основам МСФЗ та МСБОДС, зокрема у визначенні периметра такої консолідації з урахуванням державних підприємств.

Викладення основного матеріалу. На наше переконання, більшість проблем із консолідацією фінансової звітності в державному та приватному секторах України спричинені ігноруванням фундаментальних положень Концептуальних основ МСФЗ [15] та МСБОДС [16]. Ситуацію ускладнює брак аналогічних методологічних документів у національній системі регулювання обліку. Відтак, мета дослідження полягала у виявленні взаємозв'язку між ключовими концепціями та підходами до консолідації, а також у визначенні їхнього впливу на формування периметра консолідованої звітності на рівні Уряду.

Методологія підготовки консолідованої фінансової звітності базується на цілій низці фундаментальних концепцій, передусім — на концепції суб'єкта звітування, яка у вітчизняній практиці ототожнюється з принципом автономності. Як свідчать дані табл. 1, традиційні підходи до визначення суб'єкта звітування тяжіють до юридичної особи, що зазвичай закріплюється в національному законодавстві. Відповідно, обов'язковість звітування саме юридичної особи є загальноприйнятою нормою, тоді як інші формати одиниці звітування розглядаються порівняно з цією нормою.

Процес консолідації передбачає трансформацію юридичної одиниці звітування до економічної, що реалізується завдяки принципу превалювання сутності над формою. У консолідованій фінансовій звітності материнське підприємство та його дочірні підприємства подаються як єдина економічна одиниця попри їх правову відокремленість. Для зовнішніх користувачів (інвесторів, кредиторів) група виступає об'єктом єдиного економічного інтересу.

У Концептуальній основі МСБОДС класифікація звітів за суб'єктом дещо відрізняється від МСФЗ за термінологією та акцентами, оскільки вона адаптована до потреб державного сектору. Хоча обидві концептуальні основи погоджуються, що суб'єкт звітування – це не обов'язково юридична особа, МСФЗ більше фокусується на економічному контролі для захисту капіталу інвесторів, тоді як МСБОДС робить акцент на підзвітності перед суспільством за використання публічних коштів.

Таблиця 1

Класифікація видів звітності за суб'єктом звітування
в Концептуальних основах МСФЗ та МСБОДС

Одиниця звітування (reporting entity)	Концептуальна основа		Коментар щодо державного сектору
	МСФЗ, 2018 рік [15]	МСБОДС, 2023 рік [16]	
Юридична особа (legal entity)	Індивідуальна (Individual)	Індивідуальна	Звітність окремої державної установи чи відомства як самостійної юридичної особи
Єдина економічна одиниця (single economic entity)	Консолідована (Consolidated)	Звітність групи (Group Reporting Entity)	Звітність, що охоплює суб'єкт, який контролює, та підконтрольні йому установи (наприклад, міністерство та підпорядковані йому агенції)
		Звітність на рівні всього уряду (Whole-of-Government)	Найважливіший аналог комбінованої звітності. Вона об'єднує всі ресурси під контролем уряду (національного, регіонального або місцевого) як єдиного цілого
Кілька юридичних осіб, не пов'язаних відносинами контролю	Комбінована (Combined)	-	-

продовження табл. 1

Частина юридичної особи (a portion of a legal entity)	Звітність за сегментами (Segment Reporting)	Звітність за сегментами (Segment Reporting)	Подається відповідно до IPSAS 18 для розкриття інформації за окремими видами діяльності чи географічними районами
---	---	---	---

*Сформовано авторкою

Тому в МСБОДС поняття суб'єкта звітування тісно пов'язане з бюджетним процесом та збігається з межами бюджетних призначень.

Межі економічної одиниці в Концептуальній основі МСФЗ [15] визначаються через поняття контролю: якщо один суб'єкт контролює інший, вони складають консолідовану звітність. В Концептуальній основі МСБОДС [16] межа такої одиниці звітування часто визначається політичною або адміністративною структурою.

Чинні МСФЗ та МСБОДС, які містять вимоги до консолідованої фінансової звітності, виходять з концепції контролю де-факто, перехід до якої зумовлений тим же превалюванням сутності над формою (табл. 2). Оцінка контролю де-факто завжди потребує професійного судження.

Таблиця 2

Порівняння моделей контролю за МСФЗ 10 та МСБОДС 35

Аспект порівняння	МСФЗ 10 [17]	МСБОДС 35 [18]
Визначення контролю	Трикомпонентна модель: повноваження; ризику або права на змінні результати діяльності; здатність використовувати свої повноваження, щоб впливати на розмір цих вигод	Аналогічна модель, адаптована до цілей надання послуг та реалізації державної політики: повноваження над іншою установою; ризику або права на змінні вигоди від участі в ній; здатність використовувати свої повноваження, щоб впливати на розмір цих вигід
Природа вигод (результатів)	Переважно фінансові вигоди (дивіденди, зміна вартості інвестицій, економія витрат)	Фінансові та нефінансові вигоди. Включає «потенціал послуг» та досягнення результатів державної політики
Ознаки контролю де-факто	Можливість через: розпорошеність голосів решти акціонерів; Історія голосування на загальних зборах акціонерів; наявність потенційних прав голосу; договірні відносини та спеціальні повноваження	Можливість через «зобов'язуючі домовленості» (binding arrangements), навіть без прав голосу чи часток у капіталі

продовження табл. 1

Джерела повноважень	Корпоративні права (акції) або договори між інвесторами	Законодавство, інші нормативно-правові акти (статути або накази, які надають право призначати керівництво)
Концепція агентських відносин	Агент не контролює об'єкт інвестування, навіть якщо він має широкі повноваження щодо управління його діяльністю	
	Юридична більшість голосів автоматично не означає контроль	Статус головного розпорядника бюджетних коштів автоматично не означає контроль

**Сформовано авторкою*

У державному секторі реалізація принципу превалювання сутності над формою трансформується у концепцію контролю де-факто, що виходить за межі корпоративних прав. За МСБОДС 35 для цілей консолідації на рівні Уряду контроль ідентифікується не лише через володіння капіталом, а й через здатність держави спрямовувати значущу діяльність суб'єктів для отримання вигід або досягнення суспільних цілей.

МСБОДС 35 розширює концепцію МФЗ 10, додаючи до «економічних вигід» поняття «потенціалу надання послуг», що є визначальним для консолідації в державному секторі. Окрім того, аналіз наявності контролю де-факто потребує розрізняти захисні права від суттєвих прав. Захисні права, наприклад, заборона установі продавати майно або брати кредити без згоди міністерства, не забезпечують контроль, а захищають інтереси держави. Прикладом прав на управління є право міністерства змінювати перелік послуг, які надає підпорядкована установа, або перерозподіляти її штатний розпис.

Водночас слід відмітити, що в статутах унітарних державних підприємств передбачено, що «підприємство відповідає за своїми зобов'язаннями згідно із законодавством в межах майна, закріпленого за ним на праві господарського відання (або оперативного управління). Підприємство не несе відповідальності за зобов'язаннями держави та уповноваженого органу управління» [19, С. 3]. Саме ця норма стає формальною підставою для заперечення існування контролю та відмови від консолідації звітності таких підприємств у межах ГРБК. Проте подібний підхід свідчить про пріоритет юридичної форми над економічним змістом.

Аналіз типового статуту унітарного державного підприємства дає підстави стверджувати про наявність у ньому ознак фактичного

контролю, що здійснюється суб'єктом управління (КМУ або Фондом державного майна України, міністерством чи іншим центральним органом виконавчої влади) (табл. 3).

Таблиця 3

Ознаки контролю уповноваженого органу управління
в типовому статуті унітарного державного підприємства

Ознаки контролю	Засоби реалізації
1	2
Право призначати та звільняти ключовий управлінський персонал	Одноосібне формування складу Наглядової ради,
	Право дострокового припинення повноважень членів Наглядової ради, що дозволяє фактично змінювати вектор управління у разі відхилення від державної політики
Управління значущою діяльністю	Погодження умов контракту керівника у разі його обрання Наглядовою радою, встановлення та порядок визначення KPI
Право на отримання вигід та розпорядження прибутком	Затвердження фінансового плану (змін до нього), стратегічного плану розвитку підприємства, річного інвестиційного плану, а також інвестиційного плану на середньострокову перспективу (три – п'ять років) підприємства та розрахунків до них
	Встановлення нормативу відрахування частини чистого прибутку до бюджету
	Право приймати рішення про передачу майна підприємства іншим державним структурам

**Сформовано авторкою*

Отже, застосування концепції контролю де-факто є необхідною умовою формування повного периметра консолідації в обох секторах економіки. У державному секторі це дозволяє охопити звітністю всі економічно залежні структури, незалежно від прямого володіння майном, що забезпечує реальну публічну підзвітність ГРБК та Уряду за управління державними ресурсами.

Окрім труднощів з ідентифікацією контролю де факто, різниця в методологічних засадах обліку є одним із найскладніших бар'єрів для консолідації в державному секторі України. ГРБК та підпорядковані їм бюджетні установи звітують за НП(С)БОДС. У табл. 4 на прикладі інформації про державні підприємства (далі – ДП), які знаходилися у сфері управління Міністерства розвитку громад та територій України 2024 року, продемонстровано розбіжності у засадах підготовки їх фінансової звітності.

Таблиця 4

Інформація про основу складання фінансової звітності державних підприємств, що входили до сфери управління Міністерства розвитку громад та територій України 2024 року

Назва підприємства	Стандарти, за якими складається фінансова звітність		
	НП(С)БО	НП(С)БО 25	МСФЗ
АТ Укрпошта			+
Державне авіаційне підприємство «Україна»	+		
ДП «Адміністрація річкових портів»		+	
ДП «Адміністрація морських портів України»			+
ДП «Галузевий центр цифровізації та кібербезпеки»	+		
ДП «Державний автотранспортний науково-дослідний і проектний інститут»	+		
ДП «Ізмаїльський морський торговельний порт»			+
ДП «Міжнародний аеропорт "Бориспіль»			+
ДП Міжнародний аеропорт «Львів»			+
ДП «Миколаївський морський торговельний порт»	+		
ДП «Морський торговельний порт «Південний»			+
ДП «Морський торговельний порт «Чорноморськ»			+
ДП «Одеський морський торговельний порт»			+
ДП «Ренійський морський торговельний порт»			+
ДП «Стивідорна компанія «Ольвія»	+		
ДП водних шляхів «Укрводшлях»	+		
ДП «Укрсервіс Мінтрансу»	+		
Казенне підприємство «Морська пошуково-рятувальна служба»	+		
ПрАТ «Київ-Дніпровське міжгалузеве підприємство промислового залізничного транспорту»	+		
ПрАТ «Преса»	+		
ПрАТ «Українське Дунайське Пароплавство»	+		
ДП обслуговування повітряного руху України			+
ДП Український державний науково-дослідний і проектно-вишукувальний інститут «УкрНДІводоканалпроект»	+		
ДП «Адміністратор містобудівного кадастру на державному рівні»	+		
ДП Державний інститут проектування міст «Містопроєкт» м. Львів	+		

продовження табл. 4

ДП «Український державний науково-дослідний інститут проектування міст «Діпромісто» імені Ю. М. Білоконя	+		
ДП «Науково-дослідний інститут будівельного виробництва імені В. С. Балицького»	+		
ДП «Державний науково-дослідний інститут будівельних конструкцій»	+		
ДП «Спеціалізована державна експертна організація-центральна служба української державної будівельної експертизи»	+		
ДП «Український інститут інженерно-технічних розвідувань для будівництва»		+	
ДП «Укркомунобслуговування»	+		
ДП «Державний науково-дослідний та проектно-вишукувальний інститут «НДІПРОЕКТРЕКОНСТРУКЦІЯ»	+		
Державна установа Український державний науково-дослідний та проектний інститут «УкрНДІпроектреставрація»	+		

**Складено авторкою за [21]*

Перехід державних підприємств та компаній, де понад 50% акцій належать державі, вже схвалений Кабінетом Міністрів України [23]. Супутні реформи, пов'язані з законодавчим полем, зменшенням кількості державних підприємств та удосконаленням корпоративного управління, будуть сприяти чіткій ідентифікації контролю де-факто. Наразі через скасування Господарського кодексу України, який офіційно втратив силу 28 серпня 2025 року, підприємства здійснюватимуть свою діяльність лише у формі акціонерних товариств, товариств з обмеженою відповідальністю або державних некомерційних товариств (протягом перехідного періоду).

З урахуванням переходу державних підприємств на МСФЗ для консолідації їх ГРБК варіанти забезпечення єдиної облікової політики можуть мати такий вигляд (рис. 1).

	Члени групи	
	ГРБК	ДП
Варіант 1		
Стандарти складання фінансової звітності	НП(С)БОДС	МСФЗ
Стандарти консолідації	НП(С)БОДС	
Варіант 2		
Стандарти складання фінансової звітності	НП(С)БОДС	МСФЗ
Стандарти консолідації	МСБОДС	

Рис. 1. Можливі варіанти вибору основи консолідованої фінансової звітності в державному секторі України*

**Сформовано авторкою*

Якщо всі державні підприємства переходять на МСФЗ, а ГРБК залишаються на НП(С)БОДС, потребуватиме попередньої методологічної трансформації показників державних підприємств з МСФЗ до засад НП(С)БОДС для забезпечення зіставності даних та коректного усунення внутрішньогрупових розрахунків. Основні зони суттєвих методологічних розбіжностей між НП(С)БОДС та МСФЗ включатимуть:

- оцінку активів та зобов'язань;
- облік власного капіталу;
- різні підходи до визнання доходів і витрат;
- план рахунків, склад та структуру звітності.

Зокрема, сьогодні склад консолідованої фінансової звітності в Україні за НП(С)БО 102 [20] та Методичними рекомендаціями [2] має такий вигляд (рис. 2).

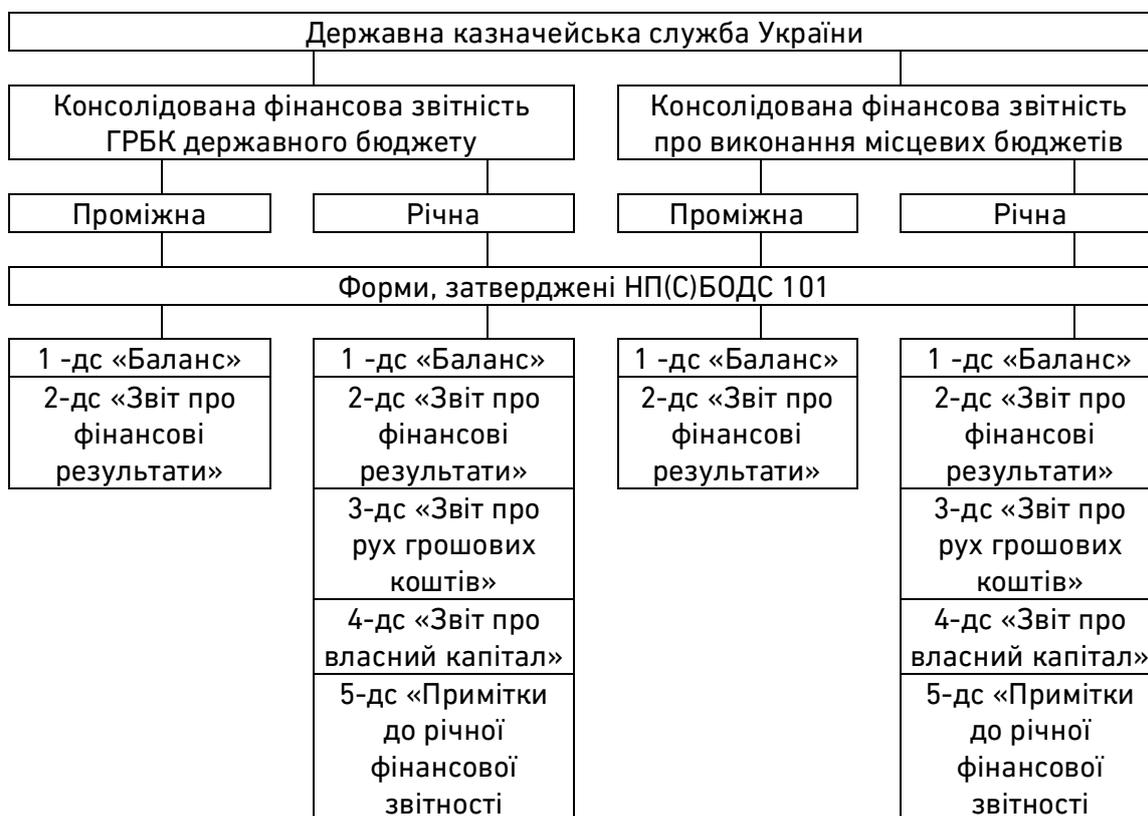

Рис. 2. Склад загальної консолідованої фінансової звітності в Україні
**Сформовано авторкою*

До того ж питання відображення часток в інших суб'єктах звітування наразі потребує суттєвого доповнення в системі чинних НП(С)БОДС (табл. 5).

Таблиця 5

Національні та міжнародні стандарти обліку в державному секторі,
що регулюють питання обліку часток в інших суб'єктах
господарювання*

НП(С)БОДС		МСБОДС	
Номер	Назва	Номер	Назва
-	-	34	Окрема фінансова звітність
102	Консолідована фінансова звітність	35	Консолідована фінансова звітність
133	Фінансові інвестиції	36	Інвестиції в асоційовані та спільні підприємства
		37	Спільні угоди
-	-	38	Розкриття інформації про частки в інших суб'єктах господарювання
-	-	22	Розкриття інформації про сектор загального державного управління
-	-	40	Об'єднання державного сектору

*Складено авторкою

Про необхідність підготовки та затвердження нових НП(С)БОДС, що стосуються обліку діяльності об'єднань у державному секторі зазначено і у Звіті про оцінку бухгалтерського обліку в державному секторі «PULSE» Україна [22, С. 38].

Тому, на наш погляд, перехід на модель МСБОДС головних розпорядників бюджетних коштів та на МСФЗ державних підприємств є найкращим рішенням, хоча також вимагає створення єдиного концептуального містка. На користь цього варіанту можна навести такі аргументи:

МСБОДС та МСФЗ максимально зближені, адже більшість МСБОДС базуються безпосередньо на МСФЗ, що значно полегшить трансформацію показників для їх консолідації;

перехід ГРБК з НП(С)БОДС на МСБОДС в Україні буде легшим, адже НП(С)БОДС вже базуються на МСБОДС;

консолідована звітність, де державний сектор оцінений за міжнародними принципами, зрозуміла для міжнародних фінансових інституцій (МВФ, Світовий банк, Європейський банк реконструкції і розвитку та інших), що особливо важливо для умов воєнного стану та повоєнного відновлення України.

Наступним має бути перехід ГРБК на МСБОДС.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Консолідація фінансової звітності суб'єктів державного сектору України сьогодні не

відповідає в повній мірі вимогам МСБОДС. На рівні головних розпорядників бюджетних коштів і на рівні держави не консолідується державні підприємства, які знаходяться у сфері їх управління.

Подальше зростання якості консолідованої фінансової звітності можливе кількома шляхами. Найбільш методологічно доцільним з них є перехід ГРБК на МСБОДС із подальшою консолідацією показників державних підприємств, які в недалекому майбутньому всі звітуватимуть за МСФЗ. Це забезпечить максимальну зіставність даних, оскільки обидві системи стандартів базуються на спільній концептуальній основі і тоді консолідація потребуватиме лише точкових трансформаційних коригувань на рівні ГРБК для усунення специфічних розбіжностей між комерційним та державним секторами.

1. Державні підприємства отримали 16 млрд грн прибутку та 6,7 млрд грн збитку у 2024. URL: <https://surl.lu/uxpnmgh> (дата звернення 01.11.2025). **2.** Методичні рекомендації щодо формування Державною казначейською службою України загальної консолідованої фінансової звітності. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0028840-19#n12> (дата звернення 01.11.2025). **3.** State-Owned Enterprises and IPSAS-Based Consolidated Financial Statements. Staff questions and answers. IPSASB. May 2018. **4.** OECD Guidelines on Corporate Governance of State-Owned Enterprises 2024, OECD Publishing, Paris. <https://doi.org/10.1787/18a24f43-en>. **5.** Ownership and Governance of State-Owned Enterprises. OECD Publishing, Paris, 2024. 142 p. **6.** Lasse Olavi Oulasvirta. Consolidated financial statement information and group reporting in the central government: a user-oriented approach. *Journal of Public Budgeting, Accounting & Financial Management*. 2023. Vol. 35 (6). P. 28–51. <https://doi.org/10.1108/JPBAFM-08-2022-0126> **7.** Whole of Government Accounts year ended 31 March 2024. HM Treasury. July 2025. 318 p. **8.** World Bank. 2024. Consolidation of Financial Statements at Different Levels of Government: Technical Note. World Bank. 60 p. <https://doi.org/10.1596/41370>. **9.** Guidance on Good Practices in Public Sector Financial Reporting and Fiscal Transparency. International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank. 2025. 68 p. **10.** Santosh Dutta, Manish Bansal. Consolidated financial statements: a systematic review of literature and future prospects. *Journal of Accounting Literature*. 2025. June. DOI:10.1108/jal-07-2024-0144. **11.** Свірко С. В. Консолідована фінансова звітність суб'єктів державного сектору за МСБОДС: теоретичні положення та методичні підходи. *Фінанси, облік і аудит* : зб. наук. праць / відп. ред. А. М. Мороз. 2011. Вип. 17. С. 341–347. **12.** Куцик П. О., Шевчук В. О., Головацька С. І. Консолідована фінансова звітність: генезис нормативно-правового регулювання в Україні. *Облік і фінанси*. 2018. № 4. С. 26–37. **13.** Ловінська Л. Г., Озеран А. В., Коршикова Р. С. Бухгалтерський облік та фінансова звітність в умовах воєнного стану в Україні. *Фінанси України*. 2022. № 4. С. 92–106. DOI: <https://doi.org/10.33763/finukr2022.04.092>. **14.** Слободяник Ю. Б. Аудит

консолідованої фінансової звітності уряду як інструмент забезпечення прозорості держави. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету* : зб. наук. пр. Одеса : ОНЕУ, 2024. № 1 (323). С. 36–44. **15.** Концептуальна основа фінансової звітності. 2018. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_009 (дата звернення: 10.11.2025). **16.** The Conceptual Framework for General Purpose Financial Reporting by Public Sector Entities. URL: <https://surli.li/jwltqm> (дата звернення: 10.11.2025). **17.** МСФЗ 10 «Консолідована фінансова звітність». URL: <https://surli.cc/fbbxlv> (дата звернення 11.11.2025). **18.** International Public Sector Accounting Standards Board. IPSAS 35: Consolidated financial statements. *In Handbook of International Public Sector Accounting Pronouncements*. 2025. International Federation of Accountants. Vol. 2. URL: <https://surli.li/smjcan> (дата звернення: 16.11.2025). **19.** Типовий статут державного унітарного підприємства : затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 11 квітня 2025 р. № 425. URL: <https://lnk.ua/zeGyBDvNr> (дата звернення 16.11.2025). **20.** Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 102 «Консолідована фінансова звітність» : затв. наказом Міністерства фінансів України від 24.12.2010 р. № 1629. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0087-11#Text> (дата звернення: 17.11.2025). **21.** Фінансова звітність підприємств, що входять до сфери управління Міністерства розвитку громад та територій України, за 2024 рік. Частина 1, 2. URL: <https://surli.li/sasfbt> (дата звернення: 27.11.2025). **22.** Звіт про оцінку бухгалтерського обліку в державному секторі «PULSE» Україна. Світовий банк. Квітень 2024. 40 с. **23.** Уряд схвалив зміни до Закону про бухгалтерський облік : що зміниться для бізнесу. URL: <https://surli.li/qrxwhf> (дата звернення: 01.12.2025).

REFERENCES:

1. Derzhavni pidpriemstva otrymaly 16 mlrd hrn prybutku ta 6,7 mlrd hrn zbytku u 2024. URL: <https://surli.lu/yxpmgh> (data zvernennia 01.11.2025). **2.** Metodichni rekomendatsii shchodo formuvannia Derzhavnoiu kaznacheiskoiu sluzhboiu Ukrainy zahalnoi konsolidovanoi finansovoi zvitnosti. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0028840-19#n12> (data zvernennia 01.11.2025). **3.** State-Owned Enterprises and IPSAS-Based Consolidated Financial Statements. Staff questions and answers. IPSASB. May 2018. **4.** OECD Guidelines on Corporate Governance of State-Owned Enterprises 2024, OECD Publishing, Paris. <https://doi.org/10.1787/18a24f43-en>. **5.** Ownership and Governance of State-Owned Enterprises. OECD Publishing, Paris, 2024. 142 p. **6.** Lasse Olavi Oulasvirta. Consolidated financial statement information and group reporting in the central government: a user-oriented approach. *Journal of Public Budgeting, Accounting & Financial Management*. 2023. Vol. 35 (6). P. 28–51. <https://doi.org/10.1108/JPBAFM-08-2022-0126> **7.** Whole of Government Accounts year ended 31 March 2024. HM Treasury. July 2025. 318 p. **8.** World Bank. 2024. Consolidation of Financial Statements at Different Levels of Government: Technical Note. World Bank. 60 r. <https://doi.org/10.1596/41370>. **9.** Guidance on Good Practices in Public Sector Financial Reporting and Fiscal Transparency. International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank. 2025. 68 p. **10.** Santosh Dutta, Manish Bansal. Consolidated financial statements: a systematic review of literature and future prospects. *Journal of Accounting Literature*. 2025. June. DOI:10.1108/jal-07-2024-0144.

- 11.** Svirko S. V. Konsolidovana finansova zvitnist subiektiv derzhavnoho sektoru za MSBODS: teoretychni polozhennia ta metodychni pidkhody. *Finansy, oblik i audyt* : zb. nauk. prats / vidp. red. A. M. Moroz. 2011. Vyp. 17. S. 341–347. **12.** Kutsyk P. O., Shevchuk V. O., Holovatska S. I. Konsolidovana finansova zvitnist: henezys normatyvno-pravovoho rehuliuвання v Ukraini. *Oblik i finansy*. 2018. № 4. S. 26–37. **13.** Lovinska L. H., Ozeran A. V., Korshykova R. S. Bukhhalterskyi oblik ta finansova zvitnist v umovakh voiennoho stanu v Ukraini. *Finansy Ukrainy*. 2022. № 4. S. 92–106. DOI: <https://doi.org/10.33763/finukr2022.04.092>. **14.** Slobodianyuk Yu. B. Audyt konsolidovanoi finansovoi zvitnosti uriadu yak instrument zabezpechennia prozorosti derzhavy. *Naukovyi visnyk Odeskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu* : zb. nauk. pr. Odesa : ONEU, 2024. № 1 (323). S. 36–44. **15.** Kontseptualna osnova finansovoi zvitnosti. 2018. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_009 (data zvernennia: 10.11.2025). **16.** The Conceptual Framework for General Purpose Financial Reporting by Public Sector Entities. URL: <https://surl.li/jwltqm> (data zvernennia: 10.11.2025). **17.** MSFZ 10 «Konsolidovana finansova zvitnist». URL: <https://surli.cc/fbbxltw> (data zvernennia 11.11.2025). **18.** International Public Sector Accounting Standards Board. IPSAS 35: Consolidated financial statements. In Handbook of International Public Sector Accounting Pronouncements. 2025. *International Federation of Accountants*. Vol. 2. URL: <https://surl.li/smjcan> (data zvernennia: 16.11.2025). **19.** Typovyi statut derzhavnoho unitarnoho pidpriemstva : zatv. Postanovoiu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 11 kvitnia 2025 r. № 425. URL: <https://lnk.ua/zeGyBDvNr> (data zvernennia 16.11.2025). **20.** Natsionalne polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku v derzhavnomu sektori 102 «Konsolidovana finansova zvitnist» : zatv. nakazom Ministerstva finansiv Ukrainy vid 24.12.2010 r. № 1629. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0087-11#Text> (data zvernennia: 17.11.2025). **21.** Finansova zvitnist pidpriemstv, shcho vkhodiat do sfery upravlinnia Ministerstva rozvytku hromad ta terytorii Ukrainy, za 2024 rik. Chastyny 1, 2. URL: <https://surl.li/sasfbt> (data zvernennia: 27.11.2025). **22.** Zvit pro otsinku bukhhalterskoho obliku v derzhavnomu sektori «PULSE» Ukraina. Svitovyi bank. Kvitn 2024. 40 s. **23.** Uriad skhvalyv zminy do Zakonu pro bukhhalterskyi oblik : shcho zminytsia dlia biznesu. URL: <https://surl.li/qrxwhf> (data zvernennia: 01.12.2025).

Zubilevych S. Y. ^[1, ORCID ID: 0000-0002-0522-9184],
Candidate in Economics (Ph.D.), Professor

¹*National University of Water and Environmental Engineering, Rivne*

CONSOLIDATION OF FINANCIAL STATEMENTS OF PUBLIC SECTOR ENTITIES OF UKRAINE THROUGH THE PRISM OF THE CONCEPTUAL FRAMEWORKS OF IFRS AND IPSAS

This study provides an in-depth analysis of the impact of modern financial reporting concepts on the methodology for the consolidation of financial statements in both the private and public sectors. The research examines the essence of a «group» as a single economic entity in accordance with the Conceptual Framework for Financial Reporting (IFRS) and the

Conceptual Framework for General Purpose Financial Reporting by Public Sector Entities (IPSAS). The boundaries of the reporting entity are explored based on the reporting entity concept, the principle of substance over form, de facto control, and agency relationships (principal-agent involvement).

A significant focus is placed on a comparative analysis of the three elements of control (power, exposure to variable benefits/returns, and the link between power and benefits) as defined in IFRS 10 Consolidated Financial Statements and IPSAS 35 Consolidated Financial Statements. The study analyzes indicators of control and the mechanisms of its exercise within the Ukrainian legal framework, specifically based on the Model Charter of a State-Owned Unitary Enterprise. In this context, the author draws a clear distinction between protective rights and substantive rights of the controlling entity.

Building on this theoretical foundation, the article proposes a model for the consolidation of public sector financial statements at the whole-of-government level based on IPSAS. The implementation of this model requires a strategic transition from National Public Sector Accounting Standards (NPSAS) to the full adoption of IPSAS. Furthermore, it necessitates the mandatory application of IFRS for all state-owned enterprises (SOEs). The study notes that the legislative decision regarding the mandatory transition of all state enterprises in Ukraine to IFRS has already been enacted. The proposed approach aims to ensure high-quality, transparent, and internationally comparable financial reporting for the Ukrainian public sector.

Keywords: reporting entity; Conceptual framework of financial reporting; single economic entity; consolidation scope; IFRS; IPSAS; control de facto and de jure; consolidated financial reporting.

Отримано: 05 грудня 2025 року
Прорецензовано: 10 грудня 2025 року
Прийнято до друку: 18 грудня 2025 року